

Viies rahvusvaheline teoreetilise, matemaatilise ja rakendusliku lingvistika olümpiaad

Venemaa, Peterburi, 31. juuli – 4. august 2007

Individuaalarvestuse ülesanded

Ülesannete lahenduse vormistusreeglid

1. Lahendage iga ülesanne eraldi lehel (lehtedel) ülesannet ümber kirjutamata; kirjutage lahendatava ülesande number, oma töö number ja nimi igale ülesande lahenduse lehele eraldi. Ainult sel juhul on Teie tulemuste täpne arvestus garanteeritud.
2. Põhjendage oma vastust. Täiesti korrektseid, kuid põhjenduseta vastuseid hinnatakse madalalt.

Ülesanne nr 1 (20 punkti)

Pimedate kiri, mille leiutas 1821. aastal prantslane Louis Braille, võimaldab pimedatele lugeda ja kirjutada. Süsteem oli algselt mõeldud prantsuse keele jaoks, on tänapäeval aga kasutusel igasuguste maailma keelte edasiandmiseks.

Süsteemi põhimõte seisneb väikeste esileulatuvate täppide tekitamisel paberilehel, mis võimaldavad teksti »lugemist« lehte sõrmedega puudutades.

Antud on ingliskeelsed laused pimedate kirjas (iga must täpp tähendab pimedatekirja täppi).

This fox is too quick!

(See rebane on liiga kiire!)

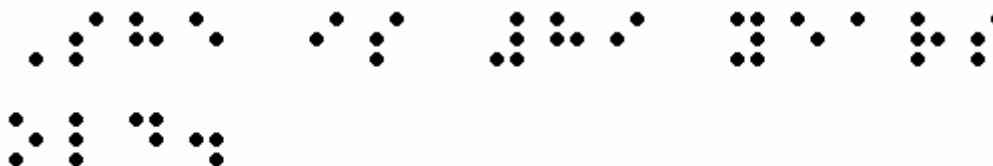
How old are you, Jane?

(Kui palju aastat sul on, Jane?)

She is 89 years old.

(Tal on 89 aastat.)

§§. Kirjutage pimedate kirjas:

»Bring 40 pizzas and vermouth, Mark!« (Too 40 pizzat ja vermuti, Mark!)

Märkus:

Erinevalt inglise keelest ei kasutata prantsuse keele ortograafias tähte *w* peaaegu üldse mitte.

Ülesande lahendamiseks ei pea valdama inglise ega prantsuse keelt.

Lausete jaotus ridadeks on siinses ülesandes tingitud paberi suurusest ning ei ole ülesande lahenduseks oluline.

Ülesanne nr 2 (20 punkti)

Tabelis on antud on movima keele¹ sõnu kahes erinevas vormis: põhivormis ning eitavas vormis. Mõningaid vorme on puudu:

<i>põhivorm</i>	<i>tõlge</i>	<i>eitav vorm</i>
maropa	papaaja	kas maroka'pa
joy	minema	kas joya:ya'
bi:law	kala	kas bika'law
delto:veñ	liblikas	kas dela'to:veñ
itilakwanči:ye	väike poiss	kas itika'lakwanči:ye
ełan	sinu kamm	kas ełana:na'
lopa:vos	maniokitaim	kas lopaka'vos
jiwa	tulema	kas jiwaka:ka'
bakwanyín	minu ranne	kas bakwana'yín
talummo	magus banaan	kas taluma'mo
to:mi	vesi	kas toka'mi
en	seisma	kas ena:na'
vuskwa	tolm	kas vusa'kwa
wa:kato:da	liha	kas waka'kato:da
as	istuma	?
enferme:ra	(med)õde	?
jił:pa	maniokit riivima	?
de	lamama	?
rulrul	jaaguar	?
tipoy:da	tipoy:d kandes	?
?	möirgama	kas wurula:la'
?	nägema	kas dewaja'na
?	kellegi jälgi nägema	kas deka'wajna

§1. Movima keele sõnades esineb teatud kahe kaashäälikutähe ühend, mis on mõeldud ühe kaashääliku (ja mitte konsonantühendi) edasiandmiseks. Milline?

§2. Täitke lüngad.

Märkus:

y hääldatakse nagu eesti j; č, ł, ń, ' on movima keelele iseloomulikud konsonandid; koolon täishääliku järel märgib selle pikkust.

Tipoy on pikk varrukateta indiaani naiste pluus.

Dmitri Gerassimov

¹ Movima keelt räägib u 1500 inimest Boliivia põhjaosas. Selle keelkondlik kuuluvus on määramata.

Ülesanne nr 3 (20 punkti)

Antud on gruusia keele² tegusõnavormid (ladina transkriptsioonis) ning nende eestikeelsed tõlked (suvalises järjestuses) :

vtkvi, kenit, inadiret, itavmGdomareve, vsadilobt, tkvi, vigoreb, vkeni, nadirob, visadileb, vinadire, ambob, vitavmGdomareve, izamt, vivlit

sa ütled, me einestame, sa jahtid, ma ütlesin, te tegite, ma tegin, sa ütlesid, ma jahtisin, me kõnnime (tulevik), ma juhatasin, ma rullin (tulevik), ma einestan (tulevik), te jahtisite, sa juhatasid, te teete (tulevik)

§§. Leidke üksteisele vastavad vormid. Kui leiate rohkem kui ühe võimaliku lahenduse, otsustage, milline on teie arust kõige loomulikum ning seletage, miks.

Märkus: G on gruusia keelele iseloomulik kaashäälik.

Jakov Testelets

Ülesanne nr 4 (20 punkti)

On antud arvude 1 kuni 10 ruudud ndomi³ keeles, suvalises järjestuses:

nif abo mer an thef abo sas	thonith
nif thef abo tondor abo mer abo thonith	sas
mer an thef abo thonith	nif thef abo mer abo ithin
nif	nif abo tondor abo mer abo thonith
mer abo ithin	tondor abo mer abo sas

§1. Tehke kindlaks, mis on mis.

§2. Kirjutage numbritega võrdsus:

mer abo sas × meregh = tondor abo mer an thef abo meregh

§3. Kirjutage numbritega arved:

nif ithin abo ithin
mer an thef abo meregh

§4. Kirjutage sõnadega ndomi keeles arved: **58; 87**.

Ivan Deržanski

² Gruusia keel on Gruusia Vabariigi ametlik riigikeel. kõnelejate arv on u 4,4 miljonit.

³ Ndomi keel (*ndom*) kuulub trans-uus-ginea hõimkonda. Kõnelejateks on umbes 1200 inimest Kolepomi saarel (Pulau Kolepom, Pulau Kimaam või Pulau Dolok, vanasti Frederick Hendrik Island) Uus-Ginea saare Indoneesiale kuuluva osa lähedal.

Ülesanne nr 5 (20 punkti)

Antud on kahe lähisugulaskeele – türgi ja tatari keele – üksteisele sobivaid sõnu. Üksikuid sõnu on puudu:

türgi	tatari	
bandır	mandır	kasta!
yelken	cilkän	puri
onuncu	unınçı	kümnes
baytar	baytar	loomaarst
yiğirmi	yegerme	kakskümmend
bencil	minçel	isekas
güreş	köräş	maadlus
işlesem	eşlāsām	kui töötan
büyük	böyek	suur
yıldırım	yıldırım	välk
bunda	monda	selles, siin
yetiştir	citeşter	tekita!
göğer	kügär	sineta!, muutu siniseks!
bozacı	buzacı	boza:ga tegeleja
gerekli	kiräkle	vajalik
boyun	muyın	kael
uzun	ozın	pikk
yöneliş	yünäleş	suund
	osta	meister
	küzänäk	poor
	yılan	madu
yedişer		seitsme kaupa
bilezik		käevõru
üstünde		Peal
Bin		roni!
yumru		paistetud, turse

§§. Täitke lüngad.

Märkus. Täht ı kōlab umbes nagu eesti õ. Täht ğ on türgi keelele omane kaashäälik; c, ç, ş, y hääldatakse vastavalt dž, tş, ş ning j. Boza on kerge alkohoolne jook, mis on tehtud hirsist.

Ivan Deržanski

Ülesannete toimetused:

Aleksandr Berditševskij, Svetlana Burlak, Ivan Deržanski, Dmitrij Gerasimov (vast. toim.), Ksenija Giljarova, Ivailo Grozdev, Boris Iomdin, Ilya Itkin, Axel Jagau, Aleksandr Piperski, Marija Rubinstein, Michiel de Vaan

Eesti tekst:

Axel Jagau

Edu!